

Warszawa, dnia 5.05. 2009r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

GABINET MARSZAŁKA SENATU

DO-I-0700-12/09

wpłynęło dn. 6.05.09.

BM-I-0700-191/09

nr 2620 podpis *Borusiewicz*

T. Kwiecień
Biuro Prasowe Senatu
wpłynęło dn. 07.05.09
nr 3481 podpis *Momni*
Pan

Bogdan BORUSEWICZ

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Piotr Jaworski

W odpowiedzi na pismo z dnia 7 kwietnia 2009 r. Nr BPS/DSK-043-1515/09, przy którym przekazano oświadczenie Pana Senatora Zbigniewa Cichonia złożone na 30. posiedzeniu Senatu w dniu 2 kwietnia 2009 roku w sprawie ograniczenia publiczności dostępu do uczestnictwa w rozprawach w charakterze obserwatorów, które ma się przejawiać, tym, że przy wejściach do wielu sądów pojawiły się ogłoszenia o okazywaniu wezwania do sądu przez osoby wchodzące do budynku sądu, uprzejmie przedstawiam, co następuje:

Prezesi Sądów Okręgowych przedstawili pisemne wyjaśnienia odnośnie opisanej przez Pana Senatora sytuacji. Spośród wszystkich 45 sądów okręgowych i 320 sądów rejonowych, tylko w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie przy wejściu do budynku znajduje się ogłoszenie zobowiązujące do okazywania wezwań przez osoby wchodzące do sądu. Jak jednak zapewnia Prezes tego Sądu, ogłoszenie to nie powoduje, że do budynku nie są wpuszczane osoby nie posiadające stosownych wezwań, a co za tym idzie, nie ogranicza dostępu do uczestnictwa w rozprawach w charakterze obserwatorów. Ponadto, Prezes Sądu Okręgowego w Warszawie poinformował, że w budynkach sądów rejonowych okręgu warszawskiego oraz Sądu Okręgowego nie zamieszczano takich ogłoszeń zobowiązujących do okazywania wezwania przez osoby wchodzące do sądu, z wyjątkiem wejścia do budynku przy ul. Chopina 1, w którym znajdują się dwa wydziały tego Sądu (IX i X Wydział Karny Odwoławczy), gdzie sprawdzane są wezwania i wystawiane przepustki, z tymże budynek ten nie jest administrowany przez Sąd Okręgowy.

Stosowane w niektórych sądach takie czynności, jak prośby skierowane do interesantów, by okazywali wezwania lub zawiadomienia, mają na celu udzielenie im pomocy poprzez skierowanie tych osób do właściwego miejsca – sali rozpraw lub sekretariatu wydziału.

Podkreślano, iż w niektórych sądach osoby nie posiadające wezwania lub zawiadomienia, proszone są o zarejestrowanie swego wejścia i pobytu w książce kontroli ruchu osobowego prowadzonej przez pracowników ochrony budynku. Jednak tego rodzaju procedury nie ograniczają dostępu chętnych do uczestnictwa w rozprawach, a ich stosowanie jest związane z zapewnieniem bezpieczeństwa obiektu i znajdujących się w nim ludzi.

W niektórych jednostkach, zgodnie z zarządzeniami prezesów sądów, nadzwyczajne środki ostrożności w postaci legitymowania oraz okazania przez osoby wchodzące do sądu wezwania lub zawiadomienia, wprowadzane są w przypadku rozpoznawania w danym dniu spraw o szczególnym charakterze, które mogą zagrozić bezpieczeństwu osób przebywających w gmachu sądu. W takich okolicznościach osoby wchodzące do budynku sądu są legitymowane i zobowiązane do wyjaśnienia powodu swojego przyścia. Zatem w tych sądach, w których funkcjonuje policja sądowa lub służba ochrony, w celu zapewnienia bezpieczeństwa w budynkach, osoby wchodzące są zobowiązane do przejścia przez bramkę bezpieczeństwa, a niektóre z nich są legitymowane przez policję sądową. Przyczyną takich sytuacji są warunki techniczne, to jest brak wydzielonych stref bezpieczeństwa, do których wstęp mieliby tylko pracownicy sądu.

Przedstawione przez prezesów informacje nie wskazują na celowe działania sądów ograniczające publiczności dostęp do uczestnictwa w rozprawach w charakterze obserwatorów.

Ponadto, należy zauważyć, iż często ilość osób uczestniczących w charakterze publiczności uzależniona jest od ilości miejsc siedzących na danej sali rozpraw. W takich sytuacjach o udziale i o liczbie publiczności decyduje przewodniczący składu orzekającego. Wyjątkowe ograniczenia dostępu mają umocowanie w stosownych przepisach prawnych, m.in. w § 67 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych* (Dz.U. Nr 38, poz. 249), zgodnie z którym prezes sądu może zarządzić wydanie kart wstępu na salę rozpraw w razie przewidywanego przybycia licznej

publiczności. Prezes może również wyznaczyć odpowiednie miejsce dla przedstawicieli prasy i innych środków masowego przekazu.

Odnosząc się do drugiej kwestii, związanej z realizacją prawa do obrony, w kontekście możliwości korzystania z akt sprawy, na wstępie zauważyć należy, że przepis art. 156 § 1 Kodeksu postępowania karnego nakłada na sąd obowiązek udostępniania stronom, podmiotowi określonemu w art. 416 k.p.k., obrońcom i pełnomocnikom ustawowym, akt sprawy sądowej i daje możliwość sporządzenia z nich odpisów. Jednocześnie wymienione uregulowanie uzależnia udostępnienie akt innym osobom od zgody prezesa sądu.

Do zasygnalizowanej w art. 156 k.p.k. kwestii odnosi się także regulacja w *rozporządzeniu - Regulamin urzędowania sądów powszechnych*. Zgodnie z § 94 cytowanego rozporządzenia przewodniczący wydziału zezwala na przejrzenie akt sprawy w sekretariacie upoważnionym przedstawicielom organizacji społecznych, które mogą wstąpić do toczącego się postępowania w danej sprawie lub zgłosić w nim swój udział, a także decyduje o udostępnieniu akt sądowych innym osobom, niemającym uprawnień procesowych oraz o zakresie wykorzystania przez nie tych akt. W myśl ust. 3 wskazanego przepisu, w celu udostępnienia większej liczby akt, np. dla celów naukowo – badawczych, wymagana jest zgoda prezesa sądu.

Ponadto warto zwrócić uwagę, iż w związku z przepisem § 96 ust. 1 cytowanego wyżej rozporządzenia przewiduje się możliwość przesłania akt sądowych do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania osób uprawnionych, w celu ułatwienia im przejrzenia akt i sporządzenia z nich odpisów. Z kolei ust. 2 wskazanego przepisu umożliwia przesłanie, za zgodą przewodniczącego wydziału, akt sądowych do zakładu karnego lub aresztu śledczego w celu zapoznania się z nimi przez osoby pozbawione wolności.

Wobec zapewnienia aktom sądowym pełnej ochrony, ustawodawca wprowadził ograniczenia, co do podmiotu (prezes sądu, przewodniczący wydziału) podejmującego decyzje o zakresie i sposobie ich udostępnienia, uwzględniającego indywidualne realia każdego postępowania.

W związku z powyższym, w przypadku bezzasadnej odmowy wydania akt przez prezesa sądu lub przewodniczącego wydziału, uprawnione osoby mogą kwestionować

wymienioną sytuację na drodze postępowania skargowego.

W myśl § 98 ust. 1 cytowanego rozporządzenia, poza przypadkami określonymi w § 95 – 97, akta spraw sądowych nie mogą być wyносzone poza siedzibę sądu, a zatem nie powinny mieć miejsca przypadki braku możliwości fizycznego zapoznania się z aktami sprawy. W tym kontekście występująca sytuacja, w której zainteresowany musi się umawiać się na konkretny dzień w celu wglądu do akt sprawy może być najczęściej spowodowana tym, że w chwili zgłoszenia takiej prośby przez uprawnioną osobę akta znajdują się poza siedzibą sądu. Są to zwykle przypadki, kiedy akta zostały przesłane do biegłego celem sporządzenia przez niego opinii albo znajdują się w innym sądzie, w związku z czynnościami sądu odwoławczego w sprawie lub też zostały już przekazane do archiwum sądowego, które nie zawsze znajduje się w tym samym budynku, co sąd.

Na zakończenie, pragnę zapewnić Pana Senatora, że Minister Sprawiedliwości w ramach swoich uprawnień wynikających z art. 9 *ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.)* obejmujących nadzór nad działalnością administracyjną sądów powszechnych monitoruje na bieżąco funkcjonowanie sądów, również w kontekście problemów podniesionych w wystąpieniu.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Zbigniew Wróblewski
PODSEKRETARZ STANU